

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

shaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnitva v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za osnanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Prestolni govor ob sklepu državnega zbora 22. aprila 1885.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Veseli Me, da morem koncu ustavne dobe Vašega postavodavnega delovanja izreči Svojo zahvalo in priznanje za pravo spoznanje in ocenitev državnih koristi, katero je Vas vodilo pri Vaših delih, in za požrtvovalnost, katero ste pokazali v Svojih sklepih.

Sklepali ste o mnogih važnih predlogih, katere Vam je predložila Moja vlada.

Vojna moč države se je bistveno povzdignila in utrdila po Vašem patrijotičnem delovanju, ob enem so se pa našla sredstva za zboljšanje plače invalidom, za preskrbovanje potrebnih udov in sirot tistih, kateri so v vojni padli in za podporo rodovinom ob mobilizaciji k vojski poklicanih.

Po volilni reformi, katero ste sklenili, do bilo je mnogo pridnih in vrljih državljanov jedno najvažnejših političnih pravic, h kratu se je v številnej skupini veleposestnikov v Mojej českej kraljevini olajšalo izvrševanje volilne pravice.

Skrb za duševne interese vseh narodov ste pokazali po dobro premišljenih, vzgoji in omiki mladine primernih sklepov, in ravno tako z osnovo novih in z razširjenjem že obstoječih učilnic, zlasti ste obračali svojo pozornost na obrtno šolstvo, da se povzdigne tako domače delo.

Tudi za položaj dušnih pastirjev ste se zanimali in precej storili za njega zboljšanje. Zares veseli so pa uspehi Vašega dela, kar se tiče narodnega gospodarstva in prometa.

Zakoni, ki se tičejo razširjenja splošnjega avstro-ogerskega carinskega okrožja in revizije carinskih tarifov, povzdignili so proizvodstvo in trgovino, novo sklenene pogodbe s prijateljskimi državami so pa pospešile mejnarodni trgovski promet in pravno občevanje.

Dovoljenje precejšnjih svot za regulacijo Donave je v precejšnej meri zadovoljilo naj-

važnejše interese države in Mojega glavnega in prestolnega mesta Dunaja.

S svojimi sklepi o obrtnih nadzornikih, času primernih premembah obrtnega reda in rudniškega zakona ste mnogo storili za povzdigo male obrti, urejenja razmer mej dajatelji dela in delalci, ter za varstvo življenja in zdravja poslednjih.

Dalje ste izdelali za prospah kmetijstva, zakon o odvratanji in zatiranji živinske kuge, komasacijski zakon, predpise o urejenji določnih tekov vode, zakon o pospeševanju zemljine kulture po zgradbah pri vodah in o naredbah za neškodljivo odvajanje gorskih potokov.

Da se preprečijo, kolikor se da, opustošenja po elementarnih nezdodah, začeli ste delo obširnega regulovanja rek, zlasti na Koroškem in Tirolskem, s tem, da ste za to dovolili precejšnje svote iz državnega zaklada — delo, katero se bode razširilo na druge dežele, zlasti na Galicijo, kjer pogostem povodnji napravljajo mnogo škode, naj se tako obvaruje država in dežela tacihi nezdod, prebivalstvo pa bede.

S tem, da ste pritrdili upeljavi poštnih hranilnic, in olajšali davek obrti in kmetijstvo podpirajočim posojilnicam in enakim zavodom, ste mnogo storili za prospah kmetijstva in obrtnije. Z zakonom, ki ima varovati proti nepoštenemu postopanju pri kreditnih podjetjih, in z zakonom za varstvo upnikov nasproti postopanju plačila nezmožnih dolžnikov njim v škodo ste obvarovali prebivalstvo proti oderuškemu izsesovanju in povzdignili zaupanje v obrtnem in trgovskem prometu.

Polno priznanje gre temu, kar ste storili za razvoj naših železnic. Parovoz vozi danes blago od skrajnega vzhoda države skozi Arlberg; z napredujočim podržavljenjem železnic povzdignil se je določujoči upliv države na te vrste prometa. Avstrijsko železnocestovje se je po gradnji železnic od strani države in od strani zasebnikov na podlagi zakona o lokalnih železnicah tako popolnilo, da so vse dežele

v povišanji meri teh občil deležne. Vašej delavnosti se je posrečilo zgladiti pot urejenju težkega in v gospodarskem oziru važnega vprašanja o Severnej železnici. Z mnogobrojnimi družimi zakoni, katere ste sklenili deloma na predlog Moje vlade, deloma iz lastne inicijative, ustregli ste mnogim željam prebivalstva.

Vzlic povišanih bremen državnim financam, katere je zahtevalo pospeševanje kulturnih nalog, se je posrečilo s povzdigo narodnega gospodarstva in vsled pripravljenosti, s katero ste pritrdili predlogom Moje vlade, katere so imele namen povišati državne dohodke, se je posrečilo približati se bolj k smotru, da se doseže ravnotežje v državnem gospodarstvu. Državni kredit se je povišal. Pridobila so se resna jamstva, da se vspešno rešijo vse financijske naloge.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Kakor rad hvaležno priznavam, kar se je storilo, tako se tudi Vi lahko z zavestjo, da ste zvesto izpolnjevali Svoje dolžnosti, ozirate nazaj na Svoja dela in trud, ter na njih uspehe za blaginjo Mojih narodov, katerim vsem z jednako ljubeznijo naklanjam Svojo deželnoočetovsko skrb.

Naše dobre razmere z vsemi vlastmi opravičujejo pričakovanje, da se državi nadalje ohrani mir.

Pod blagoslovom miru bode Moja vlada z vstrajnostjo in udanostjo za državno blaginjo nadaljevala pot, katero je nastopila, njene naloge izvrševala, da začeto delo dovrši, ustavno delavnost dalje razvije in doseže smoter, kateri se strinja z Mojimi nazori, željami in nadami.

Tedaj priporočam Vas vse varstvu Vsega mogočnega, in zagotavljaajoč Vam svojo vztrajno milost, sklenem to zasedanje državnega zbora.

Nova postava zoper potepuhe.

Siromakov je čedalje več. Milodarnost posameznikov pa tem žalostnejše pojema, čem bolj se nekrščansko brezverstvo širi. Zato smo prisiljeni zmiraj več za siromake trošiti iz javnih blagajnic, kar pa zopet občinske, okrajne in deželske doklade kvišku ženē. Sicer pa za prave siromake vsakdo rajši nekaj žrtvuje. Drugače je zastran navideznih siromakov ali potepuhov. To so namreč ljudje, ki bi še lahko delali in si kruha služili, pa nečejo. Beraška palica se jim v rokah ugrije, da je ne morejo pustiti. Potepljejo se po vseh okolicah, oblazijo vse vesi, hiše, farovže, zlasti ob velikih cestah. Bliže mest, trgov, kopališč so za kmetske ljudi že neznosna nadloga. Če jim ne ustrežeš, imaš se njih jeze dostikrat po pravici bati. Treba jim žveplenke in fajfe pobirati, kedar jim prenočišča odreči ne moreš. Hiše in sobe

moraš vedno zapirati; same ženske in otroci še pa varni niso doma. In čeravno enemu le kaj malega podariš, nabere se v letu znatna svota, ker jih vedno več prihaja. Zoper potepuhe so ljudje uže marsikaj počenjali. Tako so po nekod na Nemškem občani sklenili, da ne obdarijo nobenega tujega berača, nobenega potepuha — z denarji, videvši, da vsaki penez precej v „šnopspotiki“ obvisi. Drugod so sklenili potepuhom dela ponuditi, na primer kamenje tolči za ceste. Prvo je na primer v Göttingu tako pomagalo, da je vedno manj potepuhov tje prihajalo, namreč prvi mesec 314, drugi samo 168. Še boljje ustrašili so se potepuhi dela; prvi mesec, ko še dela ni bilo, navrelo jih je 168, drugi mesec pa samo 26, in tretji 18. Tako se potepuh dela boji! Rajši strada, ali drugam beratič krene, da mu le delati ni treba.

Pri nas vzdramil se je državni zbor in sklenol ravno te dni zoper potepuhe dve postavi, ki bodete kmalu od cesarja potrjeni. Treba je takih postav, ker si posamezne občine same in zdatno pomagati ne morejo. Če ena potepuhe odpodi, dobi jih druga. Vrh tega dosedanje postave potepuhom ne morejo prav do živge. Vse prebivalstvo, zlasti kmetsko, bo torej novi dve postavi povprek rado vsprejelo. —

IZMEJ teh dveh novih postav nalaga ena deželam, mestom okrajem, itd. prirejati posilnih delalnic (Zwangsarbeitshäuser). Tje bodo pa gosposke zapirale potepuhe, da bodo prisiljeni delati. Da bodo pa gosposke prijemale prave potepuhe, v to bode služila druga postava, katera zankazuje: 1. kdor se brez posla, brez dela okoli klati, pa ne more dokazati, da ima za čim živeti ali si vsaj pošteno ne prizadeva prilike dobiti, da si kruha služi, ta je potepuh in se kaznuje z zaporom od 1 do 2 mesca; 2. kdor na javnih prostorih ali od hiše do hiše berači, ker delati noče, in kdor nedoletne osebe k beračenju napeljuje, otroke izpošilja ali v beračenje drugim prepušča, dobi trdnega zavora od 8 dni do treh mescev; 3. za delo sposobne ljudi, ki nimajo dohodkov, pa tudi nobenega poštenega posla ne ter so nevarni osebam po imetju, more gosposka pozvati in jim naložiti, da v določenem času dokažejo, kako se pošteno živijo. Če tega iz lenobe ne storijo, pridejo v zapor od 8 dni do 3 mescev; 4. vsaka občina zamore potepuhom dela ponuditi proti plači v denarjih ali živežu. Če se branijo delati, denejo se v zapor od 8 dni do 1 meseca; vlačuge se bodo kaznjevale.

Novi dve postavi ste sicer ojstri, a potrebni. Sedaj bode mogoče potepuhom do živge prihajati. Vsakdo namreč, ki zavoljo gori navedenih prestopkov v zapor pride, vtakne se potem v posilno delalnico, kder bode si moral sam kruha služiti.